

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет театрального мистецтва
Кафедра режисури**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**Методичні рекомендації до підготовки та захисту
магістерської роботи для магістрантів**

*галузь знань 02
«Культура і мистецтво»*

*спеціальність 026
«Сценічне мистецтво»*

Харків
2018

УДК 792.792:378.22 (073)

Затверджено на засіданні кафедри режисури
Харківської державної академії культури
Протокол № 1 від 17 серпня 2018 року

Схвалено Методичною радою факультету театрального мистецтва
за напрямом підготовки 02 «Культура і мистецтво»,
спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»
Протокол № 1 від 31 серпня 2018 року

Рецензент:

доктор культурології, професор,
завідувач кафедри майстерності актора
А. А. Кікоть

Розробники:

заслужений діяч мистецтв України,
кандидат мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри режисури

С. І. Гордєєв;

кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри режисури

С. М. Шумакова

Магістерська робота: методичні рекомендації до підготовки та захисту магістерської роботи для магістрантів, галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 026 «Сценічне мистецтво» / Харків. держ. акад. культури; розроб. : С. І. Гордєєв, С. М. Шумакова. — Харків, 2018. — 46 с.

Методичні рекомендації висвітлюють основні методичні, організаційні й процесуальні аспекти підготовки магістерської роботи на необхідному рівні, відтворюючи сучасні вимоги до правил оформлення дослідження, розкриття його змістовної сутності, послідовності виконання та порядок захисту магістерської роботи.

Рекомендовано для магістрантів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

©Харківська державна академія культури, 2018 р.

© Гордєєв С. І., 2018 р.

© Шумакова С. М., 2018 р.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дані методичні вказівки містять вимоги до магістерської роботи й покликані зорієнтувати магістранта з процесом організації її підготовки, написання і захисту, що є заключним етапом підготовки фахівця в рамках загальноосвітньої професійної програми вищої науково-педагогічної освіти.

Однією зі складових сучасної вищої освіти є розвиток навичок наукового дослідження, що включає в себе, в першу чергу, вміння самостійно ставити і вирішувати дослідницькі завдання. Науково-дослідницька діяльність дає можливість студентам систематизувати і поглибити отримані в різних навчальних курсах теоретичні знання, реалізувати вміння, отримані в період проходження навчальних практик, дає можливість покращити навички в зборі, узагальненні та аналізі матеріалу, оволодіти методологією дослідження при вирішенні конкретних проблем.

Особливе місце в освітньому процесі займає практична діяльність з написання, оформлення і захисту випускної **магістерської роботи**.

Культура науково-дослідницької праці — це надзвичайно складна і багатопланова тема. Завдання, яке поставлено в даному виданні, полягає в тому, щоб дати узагальнені і систематизовані уявлення про організацію навчально-дослідницької діяльності магістрантів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

Згідно із затвердженим навчальним планом науково-дослідницька робота магістрантів має на меті формування навичок для здійснення дослідницької складової діяльності в сфері сценічного мистецтва.

Завданнями є:

- знайомство з принципами організації науково-дослідницької роботи;
- освоєння методології ведення наукових досліджень в сфері сценічного мистецтва.

Магістерська робота є випускною і готується з метою отримання академічного ступеня «Магістр».

Ступінь «Магістр» — фаховий рівень набутих поглиблених спеціальних знань в галузі сценічного мистецтва, консолідації певного досвіду їх застосування для вирішення професійних і наукових завдань у практичній діяльності.

Магістерська робота визначає рівень професійної кваліфікації магістранта, ступінь оволодіння їм методологією наукового пізнання і відповідності отриманих знань, умінь і професійних компетенцій за означеним напрямом підготовки та вимогам професійного стандарту фахівця сфери сценічного мистецтва в частині володіння навичками самостійної науково-дослідницької діяльності.

Таким чином, магістерська робота є завершальним етапом навчання, підсумком виконання магістерської програми, та відображає вміння магістранта, що здобуває названий ступінь, самостійно вести науковий пошук, використовуючи теоретичні знання і практичні навички, виявляти й формулювати професійні проблеми, вирішувати наукові завдання, виокремлювати

конструктивні методи і прийоми аналітики.

Магістерська робота являє собою самостійне, оригінальне, закінчене наукове дослідження у сфері сценічного мистецтва, має внутрішню єдність і містить сукупність теоретичних і практичних положень, висновків і рекомендацій, що пропонуються для публічного захисту на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК).

Магістерська робота — науково-дослідницька розвідка й творча розробка, яку магістрант виконує під керівництвом наукового керівника з метою продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння вирішувати конкретні науково-практичні завдання на певному рівні професійної компетенції.

Основні результати магістерської роботи, що виносяться на захист, повинні бути представлені не менш ніж в одній публікації і / або повідомлені на науково-практичній конференції.

Робота починається з моменту вибору теми і затвердження її та наукового керівника кафедрою режисури ХДАК. Магістранту необхідно пам'ятати, що він особисто відповідає за якість і оформлення випускної роботи.

Метою написання магістерської роботи є:

- науковий пошук і визначення теоретичних основ проблеми галузі сценічного мистецтва;
- поглиблення й розширення теоретичних і практичних знань у режисурі театру, естради та масових свят;
- пошук нових сучасних творчих досягнень стосовно сценічного мистецтва.

Представлена до захисту магістерська робота повинна показати вміння автора логічно й аргументовано викладати матеріал і передбачає:

- визначення теоретичних основ досліджуваної проблеми;
- систематизацію, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань у театральній-мистецькій сфері та їх застосування при вирішенні конкретних науково-дослідних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою наукових досліджень при вирішенні проблем культурно-мистецької сфери;
- узагальнення результатів дослідження та обґрунтування висновків і рекомендацій щодо вдосконалення чинних методик;
- виявлення підготовленості студента для самостійної роботи в поточній навчальній, практичній або науково-дослідній діяльності.

Магістерська робота виконується студентом самостійно згідно затвердженої тематики, що ухвалюється кафедрою режисури. Як правило, в основі магістерської роботи полягає аналітика актуального практичного питання сфери сценічного мистецтва.

**ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ.
ПОШУК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.
КЕРІВНИЦТВО МАГІСТЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ**

Вибір теми магістерської роботи має принципове значення; її вдале формулювання уточнює проблему дослідження, окреслює його межі, конкретизує задум. Практика показує, що дійсно усвідомлена увага щодо певного проблемного кола — ключ до успішного її опрацювання. Істотну допомогу у виборі теми надає ознайомлення з аналітичними оглядами і статтями в спеціальній періодиці з певної проблематики, сучасного стану наукових і практичних досягнень в області обраного напрямку дослідження.

Приставаючи до вибору теми, магістранту необхідно зважати на її суспільну значущість, стан і напрями розвитку галузі сценічного мистецтва, міжкультурних відносин України, врахувати особистий інтерес і професійні перспективи, можливість подальшої розробки під час навчання в аспірантурі. Доцільно, щоб вибір магістранта відбивав сферу його практичних інтересів з метою систематизувати знання, накопичені в процесі всієї попередньої навчально-дослідницької роботи.

Магістрант повинен чітко уявляти, в чому полягає зміст магістерської роботи, сутність покладених в її основу ідей, їх актуальність, новизну і практичну цінність, крім того, задачі, що окреслюють основну мету роботи та шляхи їх вирішення, передбачувані результати і обсяг роботи.

Вибір теми магістрантом спільно з науковим керівником визначається, виходячи з накопичених магістрантом знань, досвіду, практики минулої роботи, професійних компетенцій, близьких йому проблем, актуальних в обраній сфері дослідження. При виборі теми потрібно враховувати її практичну значимість та можливість використання в роботі конкретного фактичного матеріалу, зібраного в період проходження практики. Науковий керівник направляє роботу магістранта, допомагаючи йому оцінити можливі варіанти дослідницьких орієнтирів, але **вибір теми — задача самого магістра.** Він як автор виконаної роботи відповідає за достовірність, фактичну точність отриманих результатів.

Теми магістерських робіт визначаються і затверджуються на засіданні кафедри режисури ХДАК.

Магістрант має право обрати власну тему дослідження, обґрунтувавши доцільність такого вибору. Свобода вибору теми дозволяє реалізувати індивідуальні наукові інтереси магістранта, своєрідність його підходу до вивчення і вирішення проблеми. Може бути ініційований такий вибір і замовленням на проведення конкретного дослідження (*додаток А*), отриманого від виконавчих органів культури (державних, регіональних, місцевих), установ і закладів культури різних форм власності, театральних-видовищних підприємств і організацій тощо.

Формулювання теми повинно бути чітким, небагатослівним, відповідати обраній спеціальності, зазначати суть досліджуваної проблеми.

Остаточне формулювання теми нерідко зумовлює аналіз літературних першоджерел (за допомогою бібліотечних аналогів, бібліографічних довідників, засобів Інтернету), що виявляє дійсно малодосліджені аспекти обраної проблематики. У процесі дослідження вивчаються літературні джерела, складається історіографія розгляду означеної проблеми. Особлива увага

приділяється періодичним виданням та інформаційним ресурсам Інтернету, де оперативно відбиваються результати наукових розвідок.

Аналітичний огляд літературних джерел є підґрунтям для авторського визначення стратегії і тактики та методів дослідження.

Написання самого тексту здійснюється відповідно до сформульованого змісту магістерської роботи з урахуванням критичного аналізу спеціальної літератури з досліджуваної проблеми, а також обробленої та систематизованої фактографічної інформації. У тексті наводяться необхідні аналітики, обґрунтовуються авторські позиції та формулюються висновки.

На початку навчального року кафедра закріплює за магістрантами наукових керівників. Із ними вони повинні узгодити формулювання назв дипломних робіт. На засіданні кафедри обговорюють обрані теми наукових досліджень, а саме: їх актуальність; відповідність потребам науки та практики, паспорту спеціальності, кваліфікації, яку здобувають магістри.

Рішенням кафедри затверджується тематика магістерських робіт. Після цього магістранти пишуть Заяву на дозвіл написання магістерської роботи (Додаток А).

У процесі виконання магістерської роботи формулювання теми може уточнюватися або навіть зовсім змінюватися. Ці зміни узгоджуються з науковим керівником і затверджуються у вказаному вище порядку.

В обов'язки наукового керівника входить:

- надання науково-методичної допомоги на всіх етапах виконання магістерської роботи, підготовки її до захисту;
- спільна з магістрантом розробка завдання дипломної роботи;
- проведення індивідуальних консультацій з магістрантами відповідно до встановленого графіка;
- контроль за ходом виконання дипломної роботи, забезпечення її своєчасного написання та представлення на кафедрі у встановлений строк;
- підготовка письмового відгуку з умотивованим висновком про можливість допуску дипломної роботи до захисту;
- присутність (по можливості) на захисті дипломних робіт.

Кафедра, що випускає, забезпечує студентів методичними рекомендаціями щодо підготовки цього виду наукової роботи, а також здійснює контроль за станом і строками її виконання.

СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Дослідження за темою магістерської роботи розпочинається зі складання плану. При розробці плану необхідно пам'ятати, що виконання окремих розділів і підрозділів слід розглядати з позиції розкриття теми в цілому. Тому структура плану має бути логічною, усі питання — взаємопов'язані.

Магістерська робота повинна мати таку *структуру*:

1. Титульна сторінка (додаток Б).
2. Зміст.

3. Перелік умовних позначень (при необхідності).
4. Вступ.
5. Основна частина.
6. Висновки.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки (при необхідності).

ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РОБОТИ

Зміст подають після титульної сторінки магістерської роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок її структурних частин, зокрема вступу, розділів, підрозділів, пунктів (якщо вони є і мають заголовки) основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків (якщо вони є).

Розподіл розділів, підрозділів в основній частині дослідження повинен забезпечити взаємозв'язок і послідовність у розкритті теми, умотивований перехід автора до розгляду тих або інших питань. Зразок побудови «Змісту» подано в *додатку В*.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

У тексті магістерської роботи можуть застосовуватися загальноприйняті скорочення без внесення їх у перелік умовних позначень. Наприклад, при посиланні: див. — дивись, при позначенні цифрами століть і років: ст. — століття, р. — рік, рр. — роки; після перерахування в кінці речення: та ін. — та інше, і т.д. — і так далі, і т.п. — тому подібне; при географічних найменуваннях: м. — місто, мм. — міста, обл. — область; при посиланнях: на таблиці — табл. 3.2, малюнок — мал. 5.4, розділ — розд. 2, том — т.

Водночас якщо автор використовує спеціальні скорочення, специфічну термінологію, їх перелік подають як окремий список і розміщують перед «Вступом». Цей перелік друкується двома колонками. Зліва за абеткою розміщують скорочення, а справа подають їх розшифровку.

У випадку, коли такі скорочення, специфічна термінологія повторюються менше трьох разів, перелік умовних позначень у науковій роботі не складають. їх розшифровку наводять безпосередньо в тексті при першому згадуванні.

ОФОРМЛЕННЯ ВСТУПУ

У вступі розкривається актуальність і сутність наукової проблеми, доцільність і засоби проведення дослідження. Для цього магістрант формує науковий апарат дослідження: обґрунтування актуальності теми із зазначенням стану розробленості проблеми, об'єкта й предмета дослідження, мети та завдань магістерської роботи, методології дослідження, його наукової новизни, практичної значимості.

Кожен із цих елементів необхідно виділяти в тексті магістерської роботи жирним шрифтом і дотримуватись певних вимог до їх змістового наповнення.

Обґрунтування актуальності теми повинно бути стислим. Достатньо кількома абзацами розкрити зв'язок теми із сучасністю, пояснити важливість її дослідження (для суспільства, сфери культури та мистецтва, управління театральньо-видовищними підприємствами й організаціями, зміцнення культурних зв'язків тощо), вказати інформаційну та джерельну базу досліджень.

У вступі магістрант висвітлює, що проблема (яка ширша за тему дипломної роботи), є на сьогодні недостатньо дослідженим. Саме тому цей аспект або питання обирається темою магістерської роботи. Чим ґрунтовнішим буде вивчення стану розробленості проблеми, тим вищим буде науковий рівень дослідження.

Для цього в огляді опублікованих і неопублікованих джерел (монографій, статей, збірок наукових (науково-методичних) праць, матеріалів конференцій, авторефератів дисертацій, інтернет-ресурсів тощо) магістрант стисло окреслює питання, проблеми, які піднімали (досліджували) вітчизняні та зарубіжні автори в різні періоди історії, аналізує запропоновані ними підходи до їх розв'язання. Обов'язковою вимогою є посилання на джерела, автора висловленої думки, документально зафіксований факт, які повинні бути відображені в «Списку використаних джерел». Посилання в тексті магістерської роботи потрібно робити так: на книгу (або статтю) в цілому [3], на книгу (або статтю) із зазначенням сторінки (3, 25], кількох сторінок [3, 25-27].

Об'єкт дослідження — це процес (явище), що породжує проблему.

Предмет дослідження встановлює межі наукового пошуку в об'єкті, на нього спрямована основна увага дослідника. Він конкретизує аспект обраної для вивчення проблеми, визначає тему магістерської роботи.

Мета дослідження чітко та стисло окреслює результат, який сподівається отримати автор дослідження.

Мета магістерської роботи визначає загальну стратегію наукового дослідження та конкретний напрям наукового пошуку,

Для цього застосовують такі поняття: «встановити», «довести», «обґрунтувати», «розробити» тощо.

Формування мети супроводжується визначенням конкретних завдань, які передбачається вирішити відповідно до поставленої мети.

Завдання дослідження — це послідовні та взаємопов'язані «кроки дослідника, спрямовані на досягнення мети. Наприклад, для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання, визначити .., узагальнити .., проаналізувати .., вивчити .., розглянути .., охарактеризувати .., порівняти .., з'ясувати ... тощо.

Завдання обумовлюють логіку дослідження, назви його розділів, підрозділів, пунктів основної частини.

Мета і завдання пов'язані між собою такими чином, що мета є ніби кінцевою точкою, куди має привести науковий пошук, а завдання є свого роду «стежинами», які ведуть до мети.

Після зазначеного зазвичай окреслюється *робоча гіпотеза* дослідження, що передбачає встановлення його мети і завдань, а також обдумування *дослідницької методології*. Таке припущення вимагає від дослідника певної ерудиції в аспекті

обраної ним проблеми, адже слід приблизно припустити, на які результати він очікує (що він хоче довести) і у який спосіб це буде зроблено.

Завершальним кроком є складання робочого плану дослідження, або, іншими словами, його своєрідної схеми. План не повинен розглядатись як догма, він повинен коригуватись, уточнюватись в ході опрацювання теми. Форма такої робочої схеми є довільною, але вона має як мінімум містити приблизну структуру майбутнього тексту.

Методологія дослідження — це наукові методи, якими проводиться дослідження, і принципи, тобто вихідні наукові положення, на яких воно ґрунтується. Їхній вибір зумовлюється визначеною метою, завданнями, предметом дослідження. Подаючи перелік методів, необхідно стисло розкрити, що саме досліджувалося кожним із них.

При написанні магістерської роботи необхідно використовувати як загальнонаукові методи теоретичного узагальнення, так і специфічні методи порівняння та наукового аналізу.

Наукова новизна роботи — це нові знання, обґрунтовані положення, отримані внаслідок проведеного дослідження. Для магістерської роботи достатньо сформулювати 3-4 положення, чітко розкривши їх сутність. Вони свідчать про здібності автора до наукової праці: висування нових, оригінальних ідей у теоретичному і (або) практичному аспектах досліджуваної проблеми.

Новизна дослідження може виявлятися в доведенні нового постулату, встановленні закономірностей, іншому трактуванні поширеної думки, удосконаленні чогось, у пропозиціях про внесення певних змін, у пропонованих шляхах, засобах розв'язання проблеми тощо.

Необхідно описати ступінь новизни, показавши відмінність отриманих результатів від відомих раніше (уперше встановлено, удосконалено, дістало подальший розвиток тощо). Новизна і її ступінь повинні формулюватися за допомогою безособових дієслів минулого часу (встановлено, показано, з'ясовано, доведено тощо).

Практична значимість дослідження розкривається через рекомендації (пропозиції) автора щодо сфери застосування результатів дослідження або відомостей про наслідки їх безпосереднього впровадження (що може підтверджуватися довідкою відповідного змісту, виданою закладом, установою культури та мистецтв, театральньо-видовищним підприємством, іншою організацією).

Вступ завершується відомостями про структуру магістерської роботи, її обсяг, кількість використаних джерел, додатків.

Приклад послідовності розташування та змістового наповнення елементів вступу подано в *додатку Г*.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Процес наукового дослідження базується на методах, під якими розуміється спосіб (засіб, інструмент) вивчення конкретних наукових проблем. Осмислення ж будь-якого методу є результатом розмірковувань та досвіду науковців.

Процес наукового дослідження завжди базується на системі методів, яку називають методологією дослідження. В пізнавальній діяльності всі методи знаходяться у єдності, взаємозв'язку та взаємному доповненні, що дозволяє досягнути істинності добутих знань.

Слід зауважити, що в науці співіснують різні погляди на методи, які поділяють на універсальні та етапні (ті, що використовують тільки на певних стадіях дослідження); інший варіант поділу – виділення методів емпіричних досліджень, які використовуються з метою вивчення емпіричних об'єктів – тобто тих, які знаходяться в навколишньому для дослідника світі, та методів теоретичних досліджень – тих, які призначені для осмислення форм відображення навколишнього світу у свідомості дослідника – т. зв. теоретичних об'єктів.

Однак з погляду практики наукового дослідження найприйнятнішою уявляється класифікація за призначенням для певних галузей науки. *Відповідно методи наукових досліджень поділяють на загальнонаукові та спеціальні, тобто ті, які використовуються в одній або кількох споріднених галузях.*

Наступний виклад, в якому стисло розкриємо зміст найбільш поширених в гуманітарних науках методів, базується на такій класифікації.

Найпростішими загальнонауковими методами, що застосовуються й в науках є спостереження, порівняння та вимірювання, які, окрім самостійного значення, є складовою частиною багатьох інших методів.

Спостереження – систематичне, цілеспрямоване і планомірне вивчення об'єкта, яке спирається на органи чуття. *Порівняння* – процес співставлення об'єктів задля встановлення подібності (відмінності) між ними. *Вимірювання* – процедура встановлення кількісного виміру об'єкту за допомогою одиниці обчислення (інший термін – еталону вимірювання) – одиниці площі, соціальної активності і т. п.

Доволі часто використовується *метод абстрагування (ідеалізації)* – уявного відходу від деяких властивостей об'єкта з метою виділення в ньому окремих властивостей, що особливо цікавлять вченого. Абстрагування складається з таких розумових операцій, як відволікання, ототожнення нетотожного (себто спрощення об'єктів в процесі їх вивчення, приписування їм рис, якими вони володіють незначною мірою) та ідеалізація. По суті, це є сходження від конкретного від дійсності до абстрактного в мисленні.

Вивчення будь-якого процесу чи явища неможливе без аналізу та синтезу. аналіз – це метод, сутність якого полягає у розчленуванні об'єкту пізнання на складові та пізнання їх і зв'язків між ними.

Синтез полягає у дослідженні об'єкта в цілому на основі знань про проаналізовані його компоненти та зв'язки між ними. Він дозволяє зробити певні узагальнення (висновки), що характеризують стан об'єкта в цілому.

Важливими методами наукових досліджень є індукція та дедукція. Довгий час індуктивні судження вважались такими, що дають найпевніше знання про об'єкт наукових студій, однак із середини ХХ ст. пізнавальний потенціал методу був суттєво підважений спеціальними дослідженнями з логіки наукового пізнання. Звичайно, що індукція тісно пов'язана з *дедукцією* – методом пізнання

об'єкту на основі знання про сукупність, до якої він включений.

Класифікація (типологізація) – метод поділу об'єктів дослідження на класи (типи, види тощо) на підставі однієї або кількох ознак. Вирізняють звичайну класифікацію, при якій виокремлюють одну ознаку (критерій) класифікації, та класифікацію, проведену методом багатовимірного аналізу, при якій об'єкти включаються у певні класи на основі низки їхніх ознак.

Моделювання – метод, який передбачає заміну реального об'єкта, який вивчається, на його штучний аналог (модель), що містить істотні риси цього об'єкта, для кращого його вивчення.

Гуманітарні науки диспонують низкою спеціальних методів.

Найпростішими методами, які застосовуються в гуманітарних науках, є *синхронний та діахронний*. Перший з названих полягає у вивченні подій і явищ уплині часу з незмінними його інтервалами (роками, десятиріччями, століттями тощо). Застосування такого методу дає можливість відтворити послідовність фактів, але не пояснює причинно-наслідкові зв'язки між ними. Натомість *діахронний* (історики його називають також методом періодизації) метод спрямований на розчленування процесу розвитку досліджуваного об'єкту, на ряд етапів, які послідовно змінюють один одного та наступне порівняння цих часових станів об'єкту за певними ознаками їх структури.

Історико-генетичний метод, що дає ніби «біографію» історичного об'єкта, полягаючи у вивченні історичних явищ та подій у процесі їх розвитку – від зародження до загибелі чи іншого стану.

Історико-типологічний метод дозволяє ділити на певні групи (типи, роди, види тощо) історичні явища та процеси за однією чи кількома вибраними ознаками.

Ретроспективний метод дозволяє «проникнути» у попередні стани об'єкта за допомогою знань про більш пізній (або сучасний) його стан. Він застосовується за відсутності інформації про минуле, коли без такого уявного проектування не обійтися.

Продуктивним є *історико-порівняльний (компаративний) метод*, що полягає у співставленні об'єктів у просторі (тобто існуючих одночасно) та часі (тих, які існували на різних відтинках минулого) задля: а) нових, невідомих знань про об'єкти, які порівнюються; б) для з'ясування питання про взаємний вплив об'єктів. Слід пам'ятати, що співставленню надаються лише ті об'єкти, між якими існує об'єктивна подібність.

ОСНОВНА ЧАСТИНА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Будується відповідно до визначених мети, завдань дослідження та складається із 3-4 розділів, кожен із яких може містити кілька підрозділів і пунктів. Їхні назви не повинні повністю збігатися із заголовком магістерської роботи, формулюванням предмету або мети дослідження.

Обсяг кожного розділу може коливатися від 20 до 30 сторінок. Проте обсяг викладеного матеріалу в підрозділах має бути пропорційним. Не можна

допускати, приміром, щоб один із підрозділів складав 8-10 сторінок тексту, а інший - 3-5.

У першому розділі розкриваються науково-теоретичні основи проблеми, яка є предметом дослідження дипломної роботи. Він містить теоретичне обґрунтування, сутність, значення, класифікаційні характеристики. Історію та сучасні тенденції предмета дослідження, методологічні підходи. Історія й сучасні тенденції предмета дослідження повинні мати певні елементи наукової новизни, обґрунтування власної позиції.

Перший розділ, як правило, концентрує увагу на історичних та теоретичних аспектах проблеми із залученням широкого кола джерел. З їх допомогою можна отримати інформацію про історію розвитку певної галузі (сфери, форми, виду) театраль-но-видовищної діяльності, її сучасний стан; навести приклади з досвіду роботи, звернувши увагу на проблеми, що виникають у діяльності закладів культури і мистецтв тощо.

Спираючись на опубліковані матеріали, а також документи, розміщені в Інтернеті, магістрант має можливість порівняти наявні в літературі точки зору на питання, що розглядаються в цьому розділі; у разі потреби навести статистичні дані або використати результати соціологічних досліджень; обґрунтувати визначення основних понять тощо. Правильне використання понять і термінів, якими вони позначаються, — суттєва ознака належного рівня наукової роботи.

Висновком розділу повинно стати обґрунтування методики проведення дослідження, окреслення його напрямів.

Другий розділ носить науково-практичний характер, увага в ньому може зосереджуватися на всебічному вивченні театраль-но-видовищної практики, проблемах режисури театру та режисури масових свят, акторської діяльності, їх позитивних рисах і прорахунках. Фактичний матеріал, зібраний магістрантом на базі (базах) дослідження, потребує не лише ретельного вивчення, а й аналізу, узагальнення. При цьому особливу увагу необхідно приділити аналізу режисерських прийомів, його участі в організаційно-творчому процесі, упровадженні новітніх технологій у режисерську практику. Оскільки реальна практика часто відрізняється від поглядів на неї в теорії, її аналіз повинен мати критичний, але аргументований характер.

Висновком розділу повинні стати пропозиції щодо поліпшення режисерської й акторської діяльності на базовому театраль-но-видовищному підприємстві та рекомендації щодо вдосконалення його роботи.

Третій розділ роботи носить аналітико-дослідницький і проектно-рекомендаційний характер. Зміст розділу залежить від теми, розробленого плану та методики, яку обрано для дослідження.

Критичне осмислення досвіду практичної діяльності дозволить автору дослідження зробити певні висновки, з'ясувати наявні проблеми. Для цього ним можуть бути надані рекомендації й обґрунтовані пропозиції стосовно розв'язання цих проблем, удосконалення театраль-но-видовищної практики, висловлене своє бачення перспектив розвитку її певного напрямку, виду, поліпшення творчої роботи режисера, актора, сценариста тощо. Ці рекомендації можуть бути також

експериментально перевірені на базах дослідження, що дозволить здійснити практичну апробацію результатів дослідження.

Кожний розділ основної частини дипломної роботи слід завершувати стислими висновками, використовуючи для цього спеціальні мовні засоби (отже, таким чином, значить, слід сказати, підсумовуючи, зазначимо тощо). У висновках підбивають підсумки дослідження, формулюють та обґрунтовують пропозиції, визначають їх вагомість для вдосконалення практики та розв'язання проблем, пов'язаних із режисурою театральних вистав або театралізованих видовищ, шоу-програм і т. ін. Висновок повинен узгоджуватися з метою та завданнями дипломної роботи, структурно містити констатуючу та конструктивну частини. При формулюванні висновків бажано уникати стилю рецензента.

При переході від одного підрозділу до іншого в межах розділу необхідно застосовувати логічні зв'язки. Вони сприяють послідовному розкриттю та викладенню матеріалу (тому розглянемо, перейдемо, бо тому важливо зосередити увагу на..., отже, звернімося до..., отже, необхідно зупинитися на..., тощо).

ВИСНОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Висновки подаються за всіма розділами дипломної роботи у формі лаконічних тверджень без аналізу, доказів, цитат, посилань на літературні джерела тощо. Їх особливість — узгоджованість із завданнями дослідження. Тому висновки будують послідовно, відповідно до визначених завдань дослідження. Вони повинні дати чітку відповідь на питання: чи досягнуто поставлену мету дослідження? Для цього автор стисло розкриває його теоретичні та практичні результати, надає рекомендації, де і як вони можуть бути використані.

Є кілька способів побудови висновків: кожен із них можна представити у формі тези з нумерацією або без неї; виділити кілька узагальнених висновків з їх подальшою деталізацією у вигляді рубрик (кожна рубрика починається з нового рядка, біля неї проставляється цифра або буква). Висновки є логічним завершенням дипломної роботи, а їх остання сторінка завершує обсяг дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

У списку використаних джерел подають перелік опублікованих і неопублікованих документів, використаних у процесі підготовки дипломної роботи. Їх обсяг свідчить про те, наскільки глибоко й всебічно магістрант опрацював тему дослідження, його самостійність у розв'язанні поставлених завдань. На документи, представлені в бібліографічному списку, обов'язково мають бути посилання в тексті роботи.

Список використаних джерел повинен мати наскрізну нумерацію. Його слід розташовувати в такій послідовності: закони України (у хронологічному порядку), укази Президента України, постанови уряду, Верховної Ради України, міжнародні правові акти (декларації, конвенції, угоди, маніфести, резолюції, заяви тощо), директивні документи міністерств і державних комітетів України

(накази, постанови колегій, інструкції, Інші нормативні документи), документи місцевих органів влади, книги, брошури, статті, матеріали конференцій, опубліковані російською, українською мовами, іншомовні видання, електронні документи.

Якщо в дипломній роботі використані архівні джерела. їх виділяють в окрему групу. Ними починають перелік використаних джерел.

Усі джерела подаються мовою оригіналу в абетковому {за прізвищем першого автора або першою літерою назви публікації}, абетково-хронологічному порядку або в послідовності їх згадування (посилання на них, цитування) у тексті дипломної роботи.

Він складається безпосередньо за виданням, що описують. Джерелом відомостей є: титульний аркуш, випускні дані, документ у цілому. Зразки бібліографічного опису літератури й інтернет-ресурсів наведені в *додатку Д*.

ДОДАТКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Додатки є продовженням дипломної роботи з метою глибшого розкриття теми.

Кожен додаток розміщують на окремому аркуші. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої, і розташовуватися симетрично до тексту. У правому куті над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що його позначає (наприклад, Додаток Б). Для позначення додатків послідовно використовуються великі літери української абетки, за винятком таких: Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ь.

Якщо як додаток використовують документ, що має самостійне значення (закон, указ, програма, план, статут, сценарій тощо), його вкладають у дипломну роботу без змін в оригіналі. На титульному листі цього документа в правому верхньому куті друкують слово «Додаток» і проставляють велику літеру, а сторінки, які він обіймає, включають у загальну нумерацію. Якщо додаток розміщено на кількох сторінках, то на наступних після першої в правому верхньому куті вказують: «Продовження додатка А», «Закінчення додатка А».

Кожен додаток має відповідати тексту роботи, а текст - додатку. Зв'язок основного тексту з ними здійснюється через посилання в дужках, наприклад (*додаток В*).

ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Загальні положення. Робота виконується державною мовою. Друкується за допомогою комп'ютера, кеглем 14 (гарнітурою Times New Roman), Із міжрядковим інтервалом 1,5. Розміщувати текст необхідно на білому папері стандартного формату А4 (210x297 мм) з одного боку аркуша, дотримуючись таких розмірів полів: ліве -30 мм, праве - 10 мм, верхнє і нижнє - 20 мм. Кількість рядків на аркуші не повинна перевищувати 30. Текст друкується з абзацами 1,5 см.

Кожну структурну частину дипломної роботи (зміст, перелік умовних позначень, вступ, розділ, висновки, список використаних джерел, додатки) треба починати з нової сторінки. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Його друкують великими літерами симетрично до тексту, без підкреслення. Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати двом міжрядковим інтервалам.

Заголовки підрозділів, пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Рекомендований обсяг магістерської роботи 90-100 сторінок (без списку використаних джерел і додатків).

Магістерська робота, яка пройшла попередню експертизу на засіданні кафедри й отримала допуск до захисту перед ДЕК, береться в палітурку або тверду обкладинку та подається магістрантом на кафедру.

Нумерація сторінок, розділ, підрозділів, таблиць. Нумерування сторінок тощо здійснюється арабськими цифрами без знака №. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою є титульна сторінка (*додаток Б*), на якій номер не вказують, але додають до загальної нумерації сторінок дипломної роботи. Усі інші сторінки роботи підлягають наскрізній нумерації.

Розділи та підрозділи основної частини нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова «Розділ» без крапки в кінці. Із нового рядка друкують його заголовок.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. їх номер складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими і в кінці ставлять крапку (наприклад, 1.2. — другий підрозділ першого розділу). Пункти нумерують у межах підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими і в кінці ставлять крапку (наприклад, 1.2.3. — третій пункт другого підрозділу першого розділу).

Схеми мізансцен, ескізи костюмів, декорацій, фотографії й інший ілюстративний матеріал, що є складовою основної частини дипломної роботи, позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу арабськими цифрами. їх номер складається з номера розділу та порядкового номера ілюстративного матеріалу. Наприклад, рис, 3,1 (перший рисунок третього розділу). Назву вказують під рисунком після номера. Наприклад, *Рис. 3.1. Ест художньо-декоративного оформлення ювілейного концерту.*

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 2.2 (друга таблиця другого розділу).

Кожна таблиця повинна мати назву, Матеріал, представлений у вигляді таблиць, оформлюють так: слово «Таблиця 2.2» розташовують у правому верхньому куті аркуша, а її назву — над таблицею симетрично до тексту, починаючи з великої літери.

Літературне оформлення. Дипломна робота повинна бути написана державною мовою, без орфографічних, стилістичних, пунктуаційних помилок, з правильно використаною термінологією (звіреною за тлумачними словниками}.

Стилістика наукової мови має характерні особливості: по-перше, безособовий монолог, який здійснюється від третьої особи; по-друге, використання в тексті дипломної роботи займенника «ми» замість «я» і його похідних: на нашу думку, на наш погляд.

Побудова тексту дипломної роботи вимагає точності, стислості, логічності висловлювань автора. Так, для логічності викладу думок окремі речення пов'язують між собою за допомогою складених сполучників підрядності (тому що; з огляду на те, що; унаслідок того, що; завдяки тому, що; у той час, як; замість того, щоб; після того, як) або похідних прийменників (відповідно до, у результаті, на відміну від, поряд з, у зв'язку з).

Для підтвердження наведених аргументів, критичного аналізу певного положення або посилання на авторитетну думку в тексті магістерської роботи наводять цитати. Необхідно точно відтворювати цитований текст, аби не викривити смисл, який було вкладено його автором.

Основні вимоги при цитуванні:

- цитування повинно бути виправдано змістом дипломної роботи, а не виступати самостійним фрагментом, мало пов'язаним із текстом;
- цитати потрібно робити із першоджерела, а не переписувати «цитату з цитати». Якщо в магістранта немає можливості знайти першоджерело, необхідно зробити посилання на джерело, з якого взято цитату та вміщено в список використаних джерел. (Наприклад: цит. за [5,10], тобто цитується за статтею під № 5 на сторінці 10);
- текст цитати починається та закінчується лапками, наводиться в тій граматичній формі, у якій його подано в першоджерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільних скорочень і викривлення думок автора. Допускається пропуск слів, речень, абзаців, що позначається трьома крапками;
- при непрямому цитуванні, тобто викладі думок автора своїми словами, слід бути максимально точним в їхньому тлумаченні й давати відповідні посилання на джерело;
- при згадуванні в тексті дипломної роботи прізвищ авторів, їхні ініціали ставляться перед прізвищем. Наприклад: «У статті С. І. Гордеєва», а не... «Гордеєва С. І.»;
- у посиланнях на опубліковану працю необхідно вказувати її порядковий номер у списку використаних джерел і номер сторінки (сторінок), звідки запозичена цитата або думка автора (наприклад: [28,95]);
- посилання в тексті дипломної роботи одночасно на кілька джерел слід позначати порядковими номерами в тому порядку, у якому вони розташовані в списку використаних джерел. Наприклад: «У збірках наукових праць викладачі ХДАК [5-6]....».

Правильно зроблені посилання на джерела, з яких запозичені цитати, результати досліджень. Ідеї, висновки, цифровий матеріал тощо свідчать: по-перше, про дотримання магістрантом наукової етики і його добросовісне

ставлення до наукової роботи; по-друге, дають змогу науковому керівнику, а потім і рецензенту перевірити в разі потреби правильність цитування, достовірність викладеної думки, наведеної статистичної інформації тощо.

Використання запозиченого матеріалу без посилання на джерело, автора публікації є підставою для недопущення дипломної роботи до захисту перед ДЕК.

ПОРЯДОК І ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Завершену та належним чином оформлену роботу магістрант подає науковому керівникові для перевірки змісту, структури й оформлення роботи у строки, визначені в завданні на виконання магістерської роботи, але не пізніше 15 днів до засідання державної екзаменаційної комісії (ДЕК) із захисту дипломної роботи.

Магістерська робота має бути обов'язково рецензована Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі інших вищих навчальних закладів і кафедр Академії.

За рішенням кафедри здійснюється попередній захист дипломних робіт. Студенти, дипломні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на засіданні ДЕК.

Метою попереднього захисту є апробація й отримання допуску дипломної роботи до захисту перед ДЕК. Для цього магістранту необхідно представити завершену роботу у встановлений кафедрою термін, подати її в роздрукованому та не зброшурованому вигляді, підготувати за нею виступ.

Обов'язковою вимогою є письмовий відгук наукового керівника про відповідність дипломної роботи вимогам вищої школи. У ньому характеризуються:

- актуальність обраної теми;
- обґрунтованість предмету, мети, методології дослідження;
- аналіз стану розробленості проблеми;
- наукова новизна дослідження;
- теоретичне й практичне значення одержаних результатів;
- самостійність магістранта в проведенні дослідження;
- дотримання логіки у викладі теоретичного та фактичного матеріалу;
- упровадження в практику результатів дослідження (використання рекомендацій автора в роботі закладів культури і мистецтва, театральновидовищній діяльності, прийняття їх до впровадження в навчальний процес тощо);
- якість оформлення роботи.

У завершальній частині відгуку робиться висновок про можливість (неможливість) позитивної оцінки дипломної роботи та допущення (недопущення) її до захисту перед ДЕК,

У виступі (до 10 хв.) магістрант розкриває предмет, мету, завдання дослідження, його наукову новизну та практичне значення, основні положення

роботи, зроблені висновки та пропозиції. У процесі обговорення магістерської роботи студент дає короткі й чіткі відповіді на запитання, поставлені членами кафедри.

Попередній захист вважається успішним, якщо представлена робота за структурою, змістом та оформленням відповідає вимогам вищої школи; магістрант вільно володіє науковим апаратом і матеріалами дослідження, уміє узагальнювати отримані результатами, давати відповідь по суті поставлених запитань.

Під час попередньої експертизи можуть бути виявлені певні прорахунки або слабкі місця в підготовці дипломної роботи. Зауваження та рекомендації заносяться до протоколу засідання кафедри; встановлюється строк усунення вказаних недоліків.

На завершення підбиваються підсумки, у яких кафедра оцінює стан підготовки дипломних робіт, ухвалює рішення щодо їх рекомендації (не рекомендації) до захисту перед ДЕК.

Після успішного проходження попереднього захисту дипломна робота береться в оправу, підписується магістрантом, візується науковим керівником. Завідувач кафедри підписом на титульному листі дає дозвіл на допуск її до захисту на засіданні ДЕК, Дипломна робота має бути представлена ДЕК не менш ніж за три дні до захисту.

Якщо робота не допущена до захисту, питання вирішується на засіданні кафедри, де заслуховується пояснення студента, а також надається висновок наукового керівника.

Магістерські роботи, які мали певні недоліки та потребували доопрацювання, повторно обговорюються на засіданні кафедри. Хід обговорення відображається в протоколі засідання кафедри. Наступна процедура оформлення дозволу на захист перед ДЕК аналогічна вказаній вище.

РЕЦЕНЗУВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота, що пройшла попередню експертизу й отримала дозвіл кафедри на захист перед ДЕК, підлягає зовнішньому рецензуванню.

Зовнішнє рецензування здійснюється фахівцем, який має науковий ступінь кандидата (доктора) наук і працює у вищих навчальних закладах, науково-дослідних установах або є провідним спеціалістом у галузі сценічного мистецтва (наприклад, головним режисером театру), коли коло наукових і фахових інтересів рецензента має відповідати проблематиці рецензованого дослідження.

Після ознайомлення з магістерською роботою рецензент у довільній формі дає їй розгорнуту письмову оцінку (обсягом до двох сторінок). У ній увага звертається на такі положення:

- актуальність теми й суспільне значення досліджуваної проблеми;
- відповідність змісту роботи меті й завданням дослідження;
- наукова новизна та практична спрямованість отриманих результатів;
- глибина розкриття теми (на підставі обсягу та різновидів використаних джерел);

- уміння магістранта аналізувати опубліковані праці та зібраний фактичний матеріал з проблеми дослідження;
- логічність і обґрунтованість висновків, пропозицій;
- літературне, технічне, бібліографічне оформлення роботи.

Рецензент відзначає також наявні недоліки магістерської роботи невикористані можливості в її підготовці, висловлює рекомендації щодо підвищення теоретико-прикладного рівня дослідження.

У завершальній частині рецензії вказується ступінь відповідності представленої роботи вимогам вищої школи, дається попередня оцінка та пропонується присвоїти її автору кваліфікацію «Магістр». Остаточну оцінку магістерська робота отримує після захисту перед ДЕК.

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістрант знайомиться з рецензією, обговорює з науковим керівником висловлені в ній зауваження, пропозиції. Під час підготовки до захисту необхідно написати короткий, але змістовний виступ за матеріалами магістерської роботи; підготувати в письмовій формі відповіді на зауваження, висловлені рецензентом.

Усне повідомлення умовно складається з трьох взаємопов'язаних частин.

У *першій* називається тема, розкриваються основні положення вступу дипломної роботи, Вона будується за такою схемою:

«Шановний голово Державної екзаменаційної комісії, шановні члени комісії, шановні присутні! Вашій увазі пропонується дипломна робота на тему ... Актуальність її полягає в ... (коротке обґрунтування, актуальності). Об'єктом дослідження обрано а предметом ... Мета роботи полягає в ... Для реалізації мети дослідження необхідно було вирішити такі завдання ... їх розв'язання здійснювалося із застосуванням таких методів, як ... Проведене дослідження будувалося на принципах ... Наукова новизна роботи полягає в ... Практичне значення дослідження зумовлене тим, що зроблені висновки та пропозиції можуть бути використані в ...; стати в нагоді при розробці... (називається також організація, від якої отримано довідку про впровадження результатів у практику)».

У *другій* — найбільшій за обсягом — стисло розкриваються основні положення кожного розділу дипломної роботи, робляться узагальнення. Для ілюстрації ключових положень виступу автор може використати додаткові матеріали: діаграми, схеми, таблиці, графіки.

Посилання на них у ході виступу пропонується робити так: *«Думку про ... ілюструє схема (її назва); авторське узагальнення щодо ... демонструє таблиця (її назва); висновок про ... підтверджує діаграма (її назва)».* Такі матеріали можуть проектуватися на екран або бути представленими у вигляді дидактичного матеріалу.

У *завершальній частині* виступу формулюються результати дослідження. Після виступу магістрант дякує присутнім за увагу.

Тривалість виступу не повинна перевищувати 10 хв., що еквівалентно 8 сторінкам тексту, набраного на комп'ютері із міжрядковим інтервалом 1,5 і кеглем 14.

ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ПЕРЕД ДЕК

Завершальним етапом підготовки магістранта є прилюдний захист магістерської роботи, який відбувається на засіданні ДЕК.

У виступі магістрант розкриває науковий апарат дослідження, головні положення роботи, зроблені висновки та пропозиції.

Присутність на захисті наукових керівників і рецензентів магістерських робіт є бажаною. У разі їх відсутності голова ДЕК зачитує відгук наукового керівника щодо виконаної роботи та рецензії із зауваженнями та висновками. Після цього магістранту надається слово для відповіді на зауваження й рекомендації, зроблені рецензентом.

По завершенні виступу здійснюється обговорення магістерської роботи, під час якого магістрант дає відповіді на запитання членів ДЕК і присутніх. Кількість запитань не обмежується. Відповіді на них повинні бути стислими й аргументованими. Усі запитання стосовно наукової роботи та відповіді на них фіксуються в протоколі ДЕК. На захисті магістерської роботи оцінюється не лише її теоретичний і практичний рівні, а й особистість випускника вищої школи, його фахова компетентність, ерудованість, виявлені під час виступу, відповідей на запитання та зауваження. Помилки, неточності, допущені в ході виступу, поверховість або неповнота відповідей можуть негативно вплинути на результати захисту магістерської роботи.

Після закінчення захисту проводиться закрите засідання ДЕК, на якому колегіально оцінюється кожна дипломна робота з урахуванням усієї процедури захисту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота автора має продемонструвати вміння логічно та аргументовано викладати й коректно використовувати матеріал, опановувати сучасні методи наукового дослідження, проводити експерименти, робити власні узагальнення та висновки, працювати з літературними джерелами.

Критеріями оцінювання а

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до державних стандартів (при значних відхиленнях від установлених вимог робота може бути взагалі не допущена до захисту або це суттєво вплине на загальну оцінку).

Магістерська робота повинна бути написана без зловживань: науковими термінами (які транслітеровані з іноземних мов); цитатами, запозиченими із

статей, монографій, підручників та з мережі Інтернет. Вона не повинна мати компілятивний характер.

Магістерська робота з ознаками плагіату рішенням ДЕК знімається з розгляду, виставляється незадовільна оцінка, а захист нової (на іншу тему) можливий не раніше ніж через рік.

Оцінюючи магістерську роботу, комісія враховує не лише якість самого наукового дослідження, його наукову новизну, практичну значимість, уміння захистити сформульовані положення та висновки, а й відповідність оформлення встановленим вимогам.

Магістерська робота, у якій розкрито тему, прореферовано використані джерела, здійснено аналіз певної інформаційної та статистичної бази даних, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж «задовільно».

Робота, у якій зроблено власну оцінку використаних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, на базі якого досліджувалася тема, зроблені висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на «добре».

Робота, у якій зроблено власну оцінку різноманітних джерел, використані різнопланові методи дослідження, побудована формалізована модель проблеми, зроблені власні дослідження, висловлені творчі ідеї та на їх основі - аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, результати наукового дослідження були опубліковані в наукових виданнях або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на «відмінно».

Рішення щодо підсумкової оцінки приймається більшістю голосів членів ДЕК за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензентів.

Студент, який не захистив у затвердженій строк дипломну роботу, має право на повторну атестацію в наступний термін роботи ДЕК протягом трьох років після закінчення Академії. У випадку, коли захист дипломної роботи визнається незадовільним. ДЕК встановлює, чи може студент подавати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен підготувати дипломну роботу за новою темою.

Після оприлюднення результатів захисту комісія відзначає кращі роботи, вказує загальні недоліки досліджень. Оцінки магістерських робіт вносяться у відомість, протокол засідання ДЕК, залікові книжки та фіксуються в додатках до диплому.

Після успішного захисту дипломної роботи рішенням ДЕК випускнику кафедри режисури присвоюється кваліфікація «Магістр сценічного мистецтва».

ЛІТЕРАТУРА

1. Безлюдний О. І. Магістерська робота у педагогічному вузі : посіб. для студентів-магістрантів / О. І. Безлюдний, Л. Є. Ковальов, Ю. М. Краснобокий. — Київ : Наук. світ, 2000. — 117 с.
2. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. — Вид. офіц. — Київ : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Національний стандарт України).
3. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою : Загальні вимоги та правила : ДСТУ 3582:2013. — Вид. офіц. — Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. — 15 с.
4. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила : ГОСТ 7.12 – 93. — Изд. офиц. — Минск, 1994. — 12 с.
5. Дипломна робота : метод. рекомендації до виконання, оформлення та захисту диплом. робіт на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» / уклад. С. А. Рижкова. — Київ : ДАКККіМ, 2007. — 40 с.
6. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Колесников. — Київ : Центр учбової літ., 2011. — 144 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. — Київ, 2009. — 206 с.
8. Кузин Ф. А. Магистерская диссертация : практ. пособие / Ф. А. Кузин. — М. : Ось-89, 1998. — 302 с.
9. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : навч. посіб. / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — Київ : Знання, 2006. — 334 с.
10. Майданов А. С. Методологія наукового творчєства. — М. : Изд-во ЛКИ, 2008. — 512 с.
11. Мороз В. І. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і змісту : навч. посіб. / В. І. Мороз. — Київ : Курс, 1997. — 56 с.

12. Надольський Й. Е. Організація написання і захисту магістерських та дипломних робіт : метод. рекомендації / Й. Е. Надольський, О. Г. Колб ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. — Луцьк, 2008. — 24 с.
13. Новиков А. М. Методология художественной деятельности / А. М. Новиков. — М. : Эгвес, 2008. — 72 с.
14. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Романчиков. — Київ : Центр учбової літ., 2007. — 254 с.
15. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. К. Сидоренко, П. В. Дмитренко. — Київ, 2000. — 260 с.
16. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила : ДСТУ 3582-97. - К : Держстандарт України, 1998. -24 с.
17. Стеченко Д. М. Методология наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко. — 2-е вид., перероб. / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. — Київ : Знання, 2007. — 317 с.
18. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-е вид., стер. — Київ : Знання, 2011. — 310 с.
19. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богущкий, Н. М. Кушнарєнко. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с.

**ЗРАЗОК ЗАЯВИ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Зав. кафедри режисури ХДАК проф. С. І. Гордєєву
студента 1 курсу магістратури
кафедри режисури /акторської майстерності ХДАК
групи магістр зі сценічного мистецтва,
денної /заочної форми навчання
(*прізвище, ім'я, по батькові студента*)

ЗАЯВА

Прошу дозволити написання магістерської роботи на тему: (*«Назва теми»*)
і призначити науковим керівником дипломного проекту:

(*прізвище, ім'я, по батькові викладача*)

(*науковий ступінь, учене звання*)

20__р. _____

(*підпис студента*)

Зав. кафедри режисури
С. І. Гордєєв

(*підпис*)

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра режисури

НАЗВА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Виконав:

студент магістратури

(прізвище, ім'я, по батькові)

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»

Науковий керівник:

(прізвище, ім'я, по батькові)

(науковий ступінь, учене звання)

Наукові рецензенти:

1) *(прізвище, ім'я, по батькові)*

(науковий ступінь, учене звання);

2) *(прізвище, ім'я, по батькові)*

(науковий ступінь, учене звання)

Допущено до захисту

Зав. кафедри _____ / С. І. Гордєєв /

« ____ » _____ 20 ____ р.

Харків
2018

Додаток В

ЗРАЗОК ЗАВДАННЯ ТА КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУ РОБОТИ

Харківська державна академія культури

Факультет театрального мистецтва
Кафедра режисури
Ступінь «Магістр»
Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри режисури
_____ / С. І. Гордєєв /
« ___ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ на дипломний проект /магістерську роботу

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема магістерської роботи:
«НАЗВА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ»

та науковий керівник –

(прізвище, ім'я, по батькові)

(науковий ступінь, учене звання)

затверджені наказом № ___ від _____ 2018 року

2. Строк подання магістром роботи – _____ 2018 року

3. Вихідні дані – в роботі досліджується...

4. Зміст магістерської роботи (питання, що потребують розробки)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОДІЛУ

РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОДІЛУ

РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОДІЛУ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

5. Консультанти розділів магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Дата	Підпис
		завдання видав	завдання прийняв
ВСТУП	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
РОЗДІЛ 1.	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
РОЗДІЛ 2.	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
РОЗДІЛ 3.	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
ВИСНОВКИ	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	
ДОДАТКИ	(прізвище, ім'я, по батькові) (науковий ступінь, учене звання)	дата	

6. Дата видачі завдання – _____ 2018 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання	Примітка
1.	ВСТУП	дата	
2.	РОЗДІЛ 1.	дата	
3.	РОЗДІЛ 2.	дата	
4.	РОЗДІЛ 3.	дата	
5.	ВИСНОВКИ	дата	
6.	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	дата	
7.	ДОДАТКИ	дата	
8.	РЕДАГУВАННЯ ТЕКСТУ	дата	
9.	ЗБІР РЕЦЕНЗІЙ	дата	

Студент _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____

ЗРАЗКИ ПОБУДОВИ ЗМІСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**ЗМІСТ**

ВСТУП	N
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	N
1.1. Назва параграфу	N
1.2. Назва параграфу	N
1.3. Назва параграфу	N
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	N
2.1. Назва параграфу	N
2.2. Назва параграфу	N
2.3. Назва параграфу	N
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	N
3.1. Назва параграфу	N
3.2. Назва параграфу	N
3.3. Назва параграфу	N
Висновки до розділу 3	N
ВИСНОВКИ	N
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	N
ДОДАТКИ	N

Продовження додатку Г

**ЗРАЗОК ПОБУДОВИ ЗМІСТУ
ЗА РОБОТОЮ НА ТЕМУ
«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ»**

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЖИСЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА	9
1.1. Історіографія дослідження творчості Я. Федоришина.....	9
1.2. Методи дослідження.....	13
1.3. Аналіз основних термінологічних понять дослідження	15
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ Я. ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ОНОВЛЕННЯ ТЕАТРАЛЬНОГО ЖИТТЯ (1970 – 1980 рр.)	20
2.1. Вплив харківської школи на формування режисерської індивідуальності Я. Федоришина (1972–1976)	20
2.2. Навчання Я. Федоришина в «ГИТИС» як новий етап його творчого розвитку (1986–1990)	28
2.3. Український театральний авангард початку ХХ ст. та особистість його лідера Леся Курбаса як джерело натхнення для творчих пошуків Я. Федоришина	41
2.4. Нові тенденції в українському театральномистецькому просторі кінця 1980-х – початку 2000-х років та їх вплив на творчість Я. Федоришина	
Висновки до розділу 2.....	51
РОЗДІЛ 3. ЛЬВІВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ДУХОВНИЙ ТЕАТР «ВОСКРЕСІННЯ»: СТАНОВЛЕННЯ ТА ЕСТЕТИЧНІ ЗАСАДИ	61
3.1. Я.Федоришин – засновник Львівського академічного духовного театру «Воскресіння».....	53

Продовження додатку Г

**ЗРАЗОК ПОБУДОВИ ЗМІСТУ
ЗА РОБОТОЮ НА ТЕМУ
«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ»**

3.2. Проблематика вистав Львівського академічного духовного театру «Воскресіння» 1990-х років	64
3.3. Вистава «Вишневий сад» А. Чехова як один з найвищих проявів режисерського методу Я. Федоришина	76
3.4. Вистави 2000-х – 2010-х років в контексті формування режисером Я.Федоришиним власної акторської школи	
Висновки до розділу 3	82
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	86
ДОДАТКИ	94

Додаток Д

**ЗРАЗОК ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ВСТУПУ
ЗА РОБОТОЮ НА ТЕМУ
«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ»**

ВСТУП

Актуальність роботи. Творча діяльність Львівського академічного духовного театру «Воскресіння», мабуть, найбільш затребуваного українського театрального колективу, який має величезну географію гастролей і успіх в усьому світі – викликає захоплення глядачів і пильну увагу фахівців. Методика режисерської та педагогічної роботи його керівника Ярослава Федоришина є унікальним явищем в українській театральній культурі кінця ХХ – початку ХХІ століть, зі своєю специфікою і особливостями становлення.

Я. Федоришин розпочав свою режисерську діяльність в епоху перебудови та створення незалежної України. Цей період приніс оновлення в усі сфери соціального та культурного життя, викликавши бурхливий підйом у середовищі творчої інтелігенції, коли вона демонструвала зразки високого мистецтва. Саме тоді з'являлися нові імена, виникали нові колективи. Я. Федоришин одразу заявив про себе як талановитий постановник, з гарною професійною режисерською школою. Він виявився не просто хорошим учнем, а й, як це часто буває, в чомусь пішов далі своїх вчителів. Розпочавши свою діяльність як прибічник школи психологічного театрального реалізму, згодом молодий режисер заявив про абсолютно нову художню манеру, яка відрізняла його роботу на фоні постановок режисерів старшого покоління.

У 1989 р. Я. Федоришин створює у Львові свій театр, в який вливається ряд акторів з міського театру юного глядача. Він став не просто педагогом, а майстром. Його театр працює як лабораторія, де режисер разом з акторами займається складним і наполегливим методологічним пошуком у тій сфері, яку він називає ігровим театром, і робить безсумнівний внесок у реформування

Продовження додатку Г

театру, у пошуку нових шляхів для нього.

У роботі зроблена спроба виявити ті аспекти, які були етапними у становленні художнього світогляду та режисерського мислення Ярослава Федоришина, а також проаналізувати формування його режисерського методу.

Необхідність вивчення цієї теми визначається незадовільним станом її дослідженості у існуючій театрознавчій та культурологічній літературі, а отже потребою ґрунтовного аналізу такого важливого і складного явища, яким є театр Я. Федоришина.

Об'єктом роботи є розвиток національних режисерських традицій українського театру другої половини ХХ – початку ХХІ ст. та творчі пошуки у цьому контексті режисера Я. Федоришина.

Предметом дослідження є особливості режисерського методу роботи Я. Федоришина у виставах Львівського академічного духовного театру «Воскресіння».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами. Магістерське наукове дослідження виконано на кафедрі режисури естради та масових свят відповідно до плану наукових досліджень і плану кафедри Харківської державної академії культури на 2015 – 2017 рр., затвердженого на засіданні Вченої ради (протокол №12 від. 10.02.16 р.), та складовою теми «Проблема методологічного забезпечення підготовки режисерських кадрів в умовах ВУЗів культури».

Мета роботи полягає у дослідженні методу режисерської роботи Я. Федоришина. Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань:

- уточнити і доповнити поняття «вуличний театр»;
- узагальнити відомості про процес формування і розвитку художнього світогляду Я.Федоришина;
- простежити вплив ідей театральних-мистецьких концепцій другої половини ХХ ст. на розвиток театру авторського типу;
- зробити спробу комплексного дослідження естетичної програми та

Продовження додатку Г

- художніх завдань режисури Я.Федоришина;
- проаналізувати вистави, які дають можливість простежити еволюцію режисерських поглядів від психологічного театру до метафізичного театру;

– окреслити інноваційно-пошукову діяльність режисера у сфері виховання унікальної акторської особистості;

– зробити спробу дослідити природу і узагальнити особливості таких явищ в режисурі Я. Федоришина, як «творчий метод» та «акторська школа»;

– дослідити специфіку «вуличного репертуару» Львівського академічного духовного театру «Воскресіння»;

– охарактеризувати особливості діяльності Міжнародного театрального фестивалю «Золотий Лев» під орудою Я. Федоришина;

Методи дослідження, обумовлені специфікою теми і завданнями магістерської роботи, включає: аналітичний метод дослідження, що полягає у вивченні театрознавчої літератури та періодичних видань, а також мистецтвознавчо-теоретичний, історико-біографічний, творчо-режисерський методи.

Наукова новизна: дана робота є першим комплексним дослідженням режисерського методу Я. Федоришина, оскільки ні у театрознавчій літературі, ні у фаховій пресі аналітичних робіт, що стосуються цієї теми, не існує.

Практичне значення роботи: полягає в тому, що вона може бути основою для подальшої розробки обраної теми при поглибленому і тривалому дослідженні режисерської діяльності Ярослава Федоришина. Може стати корисною при вивченні студентами, педагогами театральних факультетів дисциплін «Історія українського театру», «Історія зарубіжного театру», «Театральна критика», «Історія драматичного театру» та ін.

Апробація результатів дослідження. Наукові положення, результати і текст магістерського дослідження обговорені на теоретичних семінарах кафедри режисури Харківської державної академії культури.

Результати дослідження були оголошені на Міжнародних наукових

Продовження додатку Г

конференціях «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» та «Культура та інформаційне суспільство XXI століття» (ХДАК).

Публікації. Основні ідеї та положення магістерського дослідження

відображено в двох публікаціях:

1. Губанова А. В. «Режисерські пошуки Я. Федоришина у виставі «Вишневий сад» за А. Чеховим / А. В. Губанова // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матер. Між нар. Наук. Конфер., 23–24 листоп. 2017 р. / Харків. держ. акад. культури; відп. За вип. Н.М.Кушнарєнко. – Харків : ХДАК, 2017. – С. 252.
2. Губанова А. В. / Вистави 2000-х – 2010-х років в контексті формування режисером Я.Федоришиним власної акторської школи / А. В. Губанова // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали міжнар. наук. конф. 26–27 квітня 2018 року / Харків. держ. акад. культури. — Харків, 2018. – С. 24–26.

Структура роботи обумовлена її ціллю та задачами і складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (92) та додатків (15), які включають світлини з вистав Я. Федоришина та перелік поставлених ним вистав. Обсяг тексту – 86 сторінок, загальний обсяг роботи – 110 сторінки.

ЗРАЗКИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ

Книги одного автора

- Немирович-Данченко В. И. Рождение театра : воспоминания, статьи, заметки, письма / В. И. Немирович-Данченко ; сост., вступ. ст. и коммент. М. Н. Любомудрова. — М. : Правда, 1989. — 576 с.
- Новиков А. М. Методология художественной деятельности / А. М. Новиков. — М. : Эгвес, 2008. — 72 с.
- Онщенко О. І. Художня творчість: проект некласичної естетики : монографія / О. І. Онщенко. — Київ : Ін-т культурології АМУ, 2008. — 232 с.
- Станишевский Ю. Украинский балетный театр: история и современность / Ю. Станишевский. — Киев : Муз. Украина, 2008. — 411 с.
- Хренов Н. А. Зрелища в эпоху восстания масс / Н. А. Хренов. — М. : Наука, 2006. — 646 с.

Книги двох авторів

- Баканурський А. Г. Театрально-драматичний словник ХХ століття / А. Г. Баканурський, В. В. Корнієнко. — Київ : Знання України, 2009. — 319 с.
- Мухарський Д. О. Свято — моя професія / Д. О. Мухарський, І. Г. Конькова. — Київ : Київ. правда, 2009. — 264 с. : іл.
- Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-е вид., стер. — Київ : Знання, 2011. — 310 с.

Книги трьох авторів

- Мусієнко Н. Б. Світло далеких зірок / Н. Б. Мусієнко, О. С. Мусієнко, В. Р. Слободян. — Київ : Мистецтво, 1995. — 192 с. : іл.
- Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богущький, Н. М. Кушнарєнко. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с.

Книги чотирьох і більше авторів

- Естетика : підручник / Л. Т. Левчук [та ін.]. — Київ : Вища шк. 2005. — 431 с.
- История костюма. Стили и направления : учеб. пособие / С. Б. Плаксина [и др.]. — М. : Академия, 2004. — 224 с. : ил.
- Театр, где играют дети : учеб.-метод. пособие для рук. дет. театр. коллективов / И. Б. Белюшкина [и др.]. — М. : ВЛАДОС, 2001. — 287 с. : рис.
- Германия. ХХ век. Модернизм. Авангард. Постмодернизм. Литература, живопись, архитектура, музыка, кино, театр : сборник / В. И. Берёзкин [и др.]. — М. : РОССПЭН, 2008. — 605 с. : ил.

Книги за редакцією та укладання

Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / ред. В. Сидоренко ; Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. — Київ : Інтертехнологія, 2006. — 1054 с. : іл.

Християнські зимові свята / уклад.: С. Дісс, О. Кривич. — Донецьк : СПД ФО Сердюк В. І., 2005. — 256 с.

Багатотомні видання та окремі томи

Мировая художественная культура. В 4 т. Т. 4. ХХ век. Кино, театр, музыка / Л. М. Баженова [и др.]. — М. ; СПб. : Искусство, 2009. — 432 с.

Ершов П. М. Искусство толкования. В 2 ч. Ч. 1. Режиссура как практическая психология / П. М. Ершов. — Дубна : Феникс, 1997. — 352 с.

Алфьорова З. І. Історія кінематографа і телебачення. Ч. 1 : навч. посіб. / З. І. Алфьорова ; Харків. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2007. — 88 с.

Станиславский К. С. Собрание сочинений : в 8 т. / К. С. Станиславский. — М. : Искусство, 1954–1961. — 8 т.

Бахтин М. М. Автор и герой в эстетической деятельности / М. М. Бахтин // Собр. соч. : в 7 т. — М., 2003. — Т. 1 : Философская эстетика 1920 годов. — С. 69–265.

Матеріали конференцій

Культура і суспільство ХХІ століття: духовні, культурологічні, соціальні виміри : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 27–28 трав. 2010 р. / М-во культури і туризму України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ : НАКККІМ, 2010. — 312 с.

Видатні постаті науки, культури і освіти України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 30–31 жовт. 2008 р. / М-во культури і туризму України, Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ : ДАКККіМ, 2008. — 344 с.

Словники, довідники

Дятчук В. В. Український тлумачний словник театральної лексики / В. В. Дятчук, Л. І. Барабан. — Київ : Просвіта, 2002. — 150 с.

Безклубенко С. Д. Український енциклопедичний кінословник. Т. 1. Основні терміни і поняття / С. Д. Безклубенко, О. Д. Рутковський. — Київ : КНУКіМ, 2006. — 500 с.

Українська літературна енциклопедія. У 5 т. Т. 3 / ред. І. О. Дзевєрін. — Київ : Укр. енциклопедія ім. М. Бажана, 1995. — 318 с.

Людство і віра : всесвітня історія народів і релігій. У 4 т. Т. 3 : енцикл.-довід. вид. / авт.-уклад. Г. Щокін. — Київ : Персонал, 2008. — 576 с.

Розділ книги

Станішевський Ю. Український театр кінця ХІХ — початку ХХ століть: проблеми синтетичної природи і становлення національного режисерського мистецтва / Ю. Станішевський // Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ ст. / ред. В. Сидоренко. — Київ, 2006. — С. 10–82.

Безгін І. Д. Менеджмент і менеджер у зарубіжній практиці виконавського мистецтва / І. Д. Безгін // Мистецтво і ринок : нариси / І. Д. Безгін. — Київ : Компас, 2005. — С. 315–357.

Стаття в енциклопедії, словнику

Аверинцев С. С. Символ / С. С. Аверинцев // София – Логос : словарь. — Киев : Дух і Літера, 2001. — С. 155–161.

Авангардний театр // Театрально-драматичний словник ХХ століття / А. Г. Баканурський, В. В. Корнієнко. — Київ, 2009. — С. 11–12.

Скуратівський В. Л. Культурні цінності / В. Л. Скуратівський // Енциклопедія Сучасної України. — Київ, 2016. — Т. 16. — С. 116.

Стаття в матеріалах конференції

Кужельний О. П. Виявлення новітніх соціальних тенденцій світовою класичною драматургією / О. П. Кужельний // Культура і суспільство ХХІ століття: духовні, культурологічні, соціальні виміри : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 27–28 трав. 2010 р. / М-во культури і туризму України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2010. — С. 237–240.

Стаття у збірці

Єсипенко Р. Погляд на історію українського театру / Р. Єсипенко // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. — Київ, 2006. — Вип. 5. — С. 137–148.

Опанасюк О. П. Структурне буття культур: історичний, мета-історичний та езотеричний аспекти / О. П. Опанасюк // Ставропігійські філософські студії : зб. наук. пр. з філософії, психології, мистецтвознавства, культурології, педагогіки та філософії освіти. — Львів, 2008. — Вип. 2. — С. 46–65.

Стаття в журналі

Паламаренко О. А. Режисерська творчість у сценічному мистецтві українських театральних діячів ХІХ — початку ХХ століття / О. А. Паламаренко // Культура і сучасність. — 2011. — № 2. — С. 208–211.

Гродзицька М. Марсель Марсо та його послідовники на українській сцені / М. Гродзицька // Український театр. — 2009. — № 3. — С. 25–27.

Стаття в газеті

- Слоновська О. Таке звичайне театральне диво / О. Слоновська // Культура і життя. — 2012. — 10 лют. — С. 10.
- Винник Т. Драматург має бути провокатором / Т. Винник // Літературна Україна. — 2011. — 15 груд. — С. 15.

Електронний ресурс

- Ільків В. Богдан Бенюк в ролі Герасима Калитки у виставі «Сто тисяч» в Київському театрі на Подолі [Електронний ресурс] / В. Ільків. — Режим доступу: <http://lcatral.org.ua/>. — Назва з екрана.
- Шабалина Т. Балаган [Электронный ресурс] / Т. Шабалина // Онлайн Энциклопедия Кругосвет. — Режим доступа: <http://www.krugosvet.ru>. — Загл. с екрана.
- Шевченківські каштани [Електронний ресурс] : українська класична музика / Симф. оркестр Нац. радіокомпанії України ; дириг. О. Жигун ; муз. М. Лисенка, Л. Ревуцького, М. Вериківського, К. Стеценка. — Київ : Хорова капела «Почайна», 2005. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). — Назва з етикетки диска.
- Романенко Ю. М. Шоуизация [Электронный ресурс] / Ю. М. Романенко // Проективный философский словарь : новые термины и понятия / [под ред. Г. Л. Тульчинского, М. Н. Эпштейна]. — СПб., 2003. — 512 с. — (Серия «Тела мысли»). — Режим доступа: http://ontoimago.spb.ru/article_I39.html. — Загл. с екрана.

ЗРАЗОКИ РЕЦЕНЗІЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

РЕЦЕНЗІЯ

**на магістерське дослідження Губанової А. В.
«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ»,
представленого до захисту на здобуття ступеня «Магістр»
за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»**

Режисерський метод Ярослава Федоришина, до вивчення якого звертається автор магістерської роботи, являє собою складний феномен, проте є мало вивченим на сучасному етапі. Відсутність комплексного дослідження творчого доробку Я. Федоришина зумовлюють особливу актуальність представленої роботи.

Мета і задачі даного дослідження мають обґрунтований зміст та повністю відповідають темі, предмет та об'єкт роботи в рамках її теми сформульовано вірно. Зазначені методи адекватні поставленій меті та задачам дослідження. У роботі зроблена спроба виявлення аспектів, які були етапними у становленні художнього світогляду та режисерського мислення Ярослава Федоришина, а також аналізу формування його режисерського методу, що відбито висновками дослідження

Робота характеризується відповідністю нормативним вимогам щодо її оформлення та має певне практичне значення для учбової та наукової роботи.

Таким чином, магістерська дипломна робота на тему: **«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯРОСЛАВА ФЕДОРИШИНА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ»** Губанової А. В. відповідає всім вимогам до такого виду робіт, тому може бути допущена до захисту й заслуговує позитивної оцінки.

Рецензент:

Доцент, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри медіакомунікацій
соціологічного факультету
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Г. В. Курінна

ЗРАЗКИ ПРИНЦИПУ ПОБУДОВИ ДОКЛАДУ НА ЗАХИСТІ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. «Шановний голово Державної екзаменаційної комісії, шановні члени комісії, шановні присутні!

Вашій увазі пропонується дипломна робота на тему... Актуальність роботи зумовлена... (коротке обґрунтування, актуальності). Об'єктом дослідження обрано..., а предметом... Мета роботи полягає в... Для реалізації мети дослідження необхідно було вирішити такі завдання... їх розв'язання здійснювалося із застосуванням таких методів, як... Проведене дослідження будувалося на принципах... Наукова новизна полягає в тому, що вперше комплексно оцінено творчий шлях...; досліджено такі аспекти...; з'ясовано, що...; виявлено..., вивчено джерела..., встановлено факти...; проаналізовано феномен..., досліджено основні етапи...; розвинуто такі ідеї... Робота має практичне значення, що полягає в... Робота пройшла відповідну апробацію на наукових конференціях... Робота має таку структуру: вступ, 3 розділи, висновки та список використаних джерел, додатки... Зокрема, у першому розділі розкривається..., у другому..., у третьому... Отже, вивчивши, дослідивши, проаналізувавши (тему), яка була предметом мого дослідження, зроблено такі висновки: перше..., друге...»).

2. «Шановний голово Державної екзаменаційної комісії, шановні члени комісії, шановні присутні!

Дозвольте мені доповісти Вам про моє дослідження на тему... Його актуальність полягає в... Варто зазначити, що ця проблематика досліджувалася багатьма науковцями (історіографія), проте в обраному мною аспекті вона досліджена не недостатньо... Зважаючи на це метою мого дослідження є... Поставлена мета обумовила виконання таких завдань... (назвати). Об'єктом дослідження мною визначено..., а предметом... Щодо методологічної основи, то вона містить низку методів, які були використані задля розкриття теми. Наукову новизну роботи складають так положення... Практичне значення дослідження зумовлене тим, що зроблені висновки та пропозиції можуть бути використані в ...; стати в нагоді при розробці... В роботі отримано такі результати...».

Далі потрібно стисло висвітлити зміст розділів та підрозділів магістерської роботи та її основний висновок.

На завершення виступу варто представити пропозиції та рекомендації щодо використання здобутих результатів (назвати організацію, від якої отримано довідку про впровадження результатів у практику) та подякувати членів екзаменаційної комісії та присутніх за увагу.

Після доповіді магістрант відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії.

ЗРАЗОК ТЕМАТИЧНОЇ ПАНОРАМИ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

- Феномен постдраматичного театру: концептуально-естетичний вимір
- Культурологічне значення ляльки у режисурі сучасних театралізованих заходів
- Становлення та розвиток педагогічних принципів театральної школи Леся Курбаса
- Еволюція епічного театру Бертольда Брехта
- Пітер Брук – лідер світової режисури II пол. XX ст.
- Особливості сценічного втілення драматургії Г. Ібсена в світових театральних практиках (II пол. XIX ст. – поч. XXI ст.)
- Особливості виховання актора у театрі Єжи Гротовського. Використання його тренінгу для виховання сучасного українського актора
- Вплив творчих відкриттів Вс. Мейєрхольда на пошуки сучасної режисури театру масових форм
- Український символізм в контексті творчості М. В. Гіляровського
- Варвара Каринська – майстер ігрового костюма
- Пантоміма як художньо-виразний засіб вуличних видовищ: історія і сучасність
- Сучасні карнавальні форми в контексті масової режисури
- Театр на ходулях аспекти сучасних масових форм театального мистецтва
- Театралізація як фактор розвитку ярмаркової культури України XVIII – XXI ст.
- Феномен свята Івана Купали в контексті обрядової традиції народів Європи
- Трансформація вечорниць в сучасній масовій режисурі
- Драматургічні особливості естрадного концерту в сучасному контексті
- Режисерські системи XX ст. та їх розвиток у сучасному театральному просторі
- Сучасні тенденції синтетично-видовищної природи драматичного та естрадного мистецтв
- Вогняні та піротехнічні шоу як різновид масового видовища
- Мюзікл як синтетичне мистецтво: історія та сучасність
- Театралізація як режисерський метод в fashion-show кін. XX – поч. XXI ст.
- Театр тіней як візуальна форма сучасного театального мистецтва
- Сучасні технічні засоби художнього оформлення масових свят та вистав: систематизація та класифікація

- Інноваційні технології використання гриму у сучасних масових видовищах
- Драматургія сучасної циркової клоунади
- Колір в контексті образного рішення вистави: харківська сцена початку ХХІ ст.
- Український національний костюм: проблематика сценічної інтерпретації
- Театр корифеїв і його вплив на сучасний театральний процес України
- Творчість Панаса Саксаганського в контексті української театральної культури другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.
- Міське свято як форма соціокультурного управління
- Організація і режисура театралізованих видовищ у корпоративній культурі
- Український театр в системі маркетингових комунікацій
- Економіко-правовий аспект діяльності режисера естради та масових свят
- Парад як явище святкової культури. Історія та сучасність
- Імпровізація як засіб розвитку творчих здібностей актора
- Психологічні аспекти роботи актора: психо-фізіологічний бар'єр
- Феномен В. Висоцького в театральній культурі другої половини ХХ – початку ХХІ століття
- Метод дієвого аналізу в контексті сценічної практики і сучасної театральної педагогіки
- Творча діяльність Лариси Кадирової в контексті сучасного театального мистецтва України
- Режисерська діяльність Ярослава Федоришина в контексті сучасного театального процесу України
- Творчість режисера Рімаса Тумінаса в театральному процесі другої половини ХХ – на початку ХХІ ст.
- Режисерсько-педагогічна діяльність Едуарда Митницького у сучасному театральному процесі України
- Творча діяльність Б. С. Ступки в контексті сучасного театального та кіно-, телемистецтва
- Леонід Тарабаринів – видатний митець українського поетичного театру
- Борис Євгенович Захава – актор, режисер, педагог
- Н. В. Демидов – режисер, педагог, теоретик театру
- Соломон Міхоелс: творчий та педагогічний спадок
- Дитячий театр як інструмент патріотичного виховання
- Освітньо-педагогічні аспекти виховання дітей засобами театального

мистецтва (на прикладі Міжнародного дитячого центру – комплексу «Золотий ключик» м. Євпаторія)

Продовження додатку Л

БАЖАНІ ТЕМИ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ, ЯКІ ПРОПОНУЮТЬСЯ ДО РОЗРОБКИ

- Театральна педагогіка: історія розвитку, знакові явища, тенденції, постаті
- Проблематика театральної педагогіки у фокусі уявлень про тяглість художньої традиції
- Театральна критика як інструмент формування громадської думки і напрямку розвитку мистецтва театру
- Театральна критика у сьогоdnішньому ритмі життя
- Театрознавчий погляд як архівна справа про театральну історію
- Українське сучасне театральне мистецтво – частина державної культурної дипломатії
- Сучасний театр в контексті невичерпного різноманіття сценічної мови
- Новітні напрямки сучасної драматургії України

**ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ ВИДАНЬ, МАТЕРІАЛИ ЯКИХ МОЖУТЬ БУТИ
ЗАЛУЧЕНИМИ ДО МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

**ФАХОВІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ
(ЧАСОПИСИ ТА НАУКОВ ЗБІРНИКИ)**

- Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. пр.
- Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: зб. наук. пр. (Мистецькі обрії)
- Аркадія
- Вестник культуры и искусств
- Вестник Московского государственного университета культуры и искусств
- Вестник Санкт-Петербургского университета культуры и искусств
- Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
- Вопросы театра
- Кіно-театр
- Культура і життя
- Культура і сучасність
- Культура України: зб. наук. пр.
- Курбасівські читання: зб. наук. пр.
- Мистецтвознавство України : зб. наук. пр.
- Мистецтвознавчі записки: зб. наук. пр.
- Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. пр.
- Обсерватория культуры
- Петербургский театральный журнал
- Современная драматургия
- Студії мистецтвознавчі
- Сучасне мистецтво: наук. зб.
- Театр. Живопись. Кино. Музыка
- Театрал

- Театрон
- Український театр

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Вибір і затвердження теми. Пошук літературних джерел. Керівництво магістерською роботою.....	4
3. Структура магістерської роботи.....	6
4. Оформлення змісту роботи.....	7
5. Перелік умовних позначень.....	7
6. Оформлення вступу.....	7
7. Методологія дослідження магістерської роботи.....	9
8. Основна частина магістерської роботи.....	11
9. Висновки магістерської роботи	13
10. Список використаних джерел.....	13
11. Додатки магістерської роботи.....	14
12. Оформлення магістерської роботи.....	14
13. Порядок і процедура захисту. Попередній захист магістерської роботи...	17
14. Рецензування магістерської роботи.....	18
15. Підготовка до захисту магістерської роботи.....	19
16. Захист магістерської роботи перед ДЕК.....	20
17. Критерії оцінювання магістерської роботи.....	21
18. Література.....	22
19. Додаток А. Зразок заяви на дозвіл написання магістерської роботи.....	24
20. Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки.....	25
21. Додаток В. Зразок побудови змісту магістерської роботи.....	28
22. Додаток Г. Зразок змістовного наповнення елементів вступу.....	31
23. Додаток Д. Зразки бібліографічного опису літератури і Інтернет-ресурсів..	35
24. Додаток Ж. Зразок рецензії магістерської роботи.....	39
25. Додаток К. Зразки принципу побудови доповіді на захисті магістерської роботи.....	40
26. Додаток Л. Зразок тематичної панорами магістерських робіт.....	41
27. Додаток М. Бажані теми, що пропонуються до розробки.....	43

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**Методичні рекомендації до підготовки та захисту
магістерської роботи для магістрантів**

галузь знань 02
«Культура і мистецтво»

спеціальність 026
«Сценічне мистецтво»

Укладачі:

заслужений діяч мистецтв України,
кандидат мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри режисури ХДАК

С. І. Гордєєв;

кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри режисури

С. М. Шумакова

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір:
С. М. Шумакова

Формат 60x84 ¹/16

Умов. друк. арк. 20,8. Папір офсетний. Наклад. 100 прим.
м. Харків, 61002, вул. Алчевських, 44.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія ДК, № 5495

